

URBANISMUL MODERN: CONCEPTUL ȘI NOILE CERINȚE

*doctorand Elena MANȚUC
master Tatiana PRISCU*

Universitatea Tehnică a Moldovei

ABSTRACT

Spatial management is achieved through spatial planning and urban planning, which are complex assemblies of general interest that contribute to balanced spatial development, the protection of natural and built heritage, and the improvement of living conditions.

Urbanism principles as guideline to expand and grow, as a result, they contain different characteristics from Urbanism development for solving the issues that they are facing. That's why the modernization plays a very important role in the process of urbanization.

O țară modernă se bazează pe o economie modernă care vizează toate sferele de activitate, inclusiv gestionarea spațială a teritoriului care este o activitate obligatorie, continuă și de perspectivă, desfășurată în interesul colectivităților, în concordanță cu valorile și aspirațiile societății. Este cunoscut faptul precum că, gestionarea spațială a teritoriului se realizează prin intermediul amenajării teritoriului și al urbanismului, care constituie ansambluri de activități complexe de interes general ce contribuie la dezvoltarea spațială echilibrată, la protecția patrimoniului natural și construit, precum și la îmbunătățirea condițiilor de viață.

Actualmente, urbanizarea se referă atât la accentuarea cumulativă a caracteristicilor distinctive ale modului de viață asociat cu dezvoltarea orașelor, cât și la schimbările în direcția stilurilor de viață recunoscute ca urbane. Aceste schimbări sunt evidente pentru oamenii de oriunde dacă au venit în contact cu forță magică a influențelor pe care orașul le exercită în virtutea puterii instituțiilor și personalităților ce operează prin mijloacele de comunicare și transport.

Urbanismul este greu de definit ca termen, căci este încărcat de ambiguitate. Preluat în limbajul curent, el desemnează atât lucrările de gen civil cât și planurile de orașe sau formele urbane caracteristice fiecărei epoci. Către sfârșitul secolului XIX, expansiunea societății industriale dă naștere unei discipline care se distinge de artele urbane anterioare prin caracterul său reflexiv și critic. Totodată, nu se poate discuta despre urbanism în lipsa stabilirii unei definiții și înțelegeri evoluției

acestei instituții atât în Republica Moldova cât și la nivelul Uniunii Europene. Urbanismul constituie componente principale ale activității administrației publice centrale și locale alături de amenajarea teritoriului. Activitatea dată este minuțios reglementată de către legiuitor și suscită un mare interes atât în doctrină, cât și în practica administrativă și judecătorească, dată fiind tendința de dezvoltare continuă a localităților. Deci, conceptul urbanismului modern include următoarele aspecte: sfera urbanismului (fiind formată din întreg teritoriu urban și rural, construit și neconstruit); elementele urbanismului și reglementările legislative (cercetările, regulile, regulamentele, proiectele etc); scopul urbanismului strict determinat necesar pentru favorizarea bunăstării comunității (prin plasarea interesului colectiv mai presus de cel individual)

Astfel, o definiție utilă a urbanismului modern nu ar trebui să denote doar caracteristicile esențiale pe care toate orașele cel puțin cele din cultură noastră le dețin în comun, ci ar trebui să descopere variațiile orașelor. Astfel, în formularea unei definiții a orașului este necesar să fim prevăzători pentru a nu identifica urbanul ca mod de viață cu anumite influențe culturale specifice, condiționate local sau istoric. Aceste influențe, deși pot afecta caracterul specific al unei comunități, nu sunt cauzele esențiale ale caracterului său de oraș.

Creșterea populației urbane antrenată de revoluția industrială și stimulată de progresele tehnologice din domeniul sistemelor pentru asigurarea nevoilor de mobilitate (terenuri, autovehicule, biciclete, motociclete și infrastructuri aferente) a modificat continuu dimensiunea, forma și structurile urbane. În prezent, cvasitotalitatea aglomerațiilor urbane prezintă aceleași tendințe sub aspectul mobilității: o dilatarea orașelor, cu periferii cu densitate mică a populației și cu consecințe în consumuri mai mari de energie pentru satisfacerea nevoilor de mobilitate; o creșterea indicelui de motorizare al familiilor (în special, în țările cu creștere economică puternică); o congestivitate a traficului, ca o consecință directă a creșterii motorizării; o evoluția și diversificarea stilului de viață prin adăugarea la deplasările migrante alternante zilnice, reședință - loc de interes, a deplasărilor de la sfârșitul săptămânii sau din timpul nopții care pot cauza congestii ale traficului și în afara orelor de vârf tradiționale. Ca răspuns la aceste tendințe, care prin resursele energetice consumate și efectele externe negative locale și globale contravin exigențelor actuale ale mobilității durabile, cercetările privind corelațiile dintre urbanism și mobilitate înregistrează un plus de interes.

Dacă în unele epoci ale istoriei, amenajarea orașelor a fost realizată în funcție de imperative mai ales religioase ori politice urbanismul contemporan se vrea, în primul rând, unul în serviciul locuitorilor cetății. Pentru „urbaniștii” moderni, orașul nu mai este conceput ca o simplă împreunare de case și străzi, ca un monument, ci ca un ansamblu de ființe umane, pornind de la nevoile acestora: de locuințe, de a munci, de a circula, de a-și petrece timpul liber etc.

Urbaniștii contemporani încearcă să soluționeze simultan toate probleme în cadrul unei viziuni de ansamblu a amenajării orașului (circulație, igienă, pază,

amenajare decorativă etc.). Acesta se concretizează într-un plan care își propune să ia în calcul toate elementele de amenajare și stabilește prioritățile în afectarea spațiului disponibil. Însă, urbanismul contemporan nu se limitează la asigurarea coerenței în spațiu a diferitelor măsuri de amenajare. El urmărește, de asemenea, coerența ei în timp, preocupându-se de programarea realizării acestora de la alegerea părții de amenajare până la gestiunea ansamblului finit. Aceste noi metode sunt aplicate într-un cadru largit.

Urbanismul modern reprezintă ansamblul regulilor care guvernează nașterea, dezvoltarea și amenajarea rațională a aglomerărilor urbane. Ansamblul activităților de organizare a componentelor materiale (cadru natural, resurse economice, cadru construit, populație etc.) ale unităților teritoriale de locuire (sat, comună, oraș, zona, teritoriu național etc.) în scopul îmbunătățirii calității vieții.

Prin reguli de urbanism se înțeleg acele prescripții a căror respectare se impune oricăror persoane fizice sau juridice care utilizează sub o formă sau alta spațiul urban. Regula de urbanism limitează dreptul de proprietate, mai precis prerogativele proprietarilor imobiliari cât privește gestiunea imobiliară a bunurilor lor. Regulile de urbanism sunt formate din regulile de ocupare a terenurilor și de amplasare a construcțiilor și a amenajărilor aferente acestora. Din prima categorie fac parte regulile cu privire la păstrarea integrității mediului și protejarea patrimoniului natural și construit, reguli cu privire la siguranța construcțiilor și la apărarea interesului public și condițiile de amplasare și conformare a construcțiilor.

Astfel, regulile de urbanism, reeșind, în primul rind din scopurile acestuia, se pot clasifica în: reguli generale, reguli locale și reguli speciale. Regulile generale de urbanism sunt stabilite de către autoritățile centrale și au o valabilitate generală pentru întreaga țară. Acestea cuprinzând: reguli care fixează prescripții de amenajare a teritoriului și de urbanism și reguli care restring dreptul de construcție. Regulile locale de urbanism permit cel mai bine adaptarea cerințelor de urbanism, la necesitățile concrete ale teritoriului, incluzând toate aspectele utilizării solului și sunt cuprinse mai ales în reglementările locale de urbanism. În cazul regulilor speciale de urbanism adjectivul „special“ califică regulile de urbanism care nu se aplică decât în cazurile particulare, cu un obiect bine determinat.

Însă, pe lângă prevederile și exigențele teoretice, este absolut necesar să fie luat în considerație și aspectul practic, care reflectă necesitatea unor anumite modificări de care are nevoie domeniul urbanismului pentru o modernizare și eficientizare a activității respective. Astfel, în primul rind atragem atenția asupra cadrului legal, îndeosebi aducerea acestuia mai aproape de necesitățile și cerințele actuale ale societății. Totodată, crearea unui mediu instituțional și profesional adecvat ar fi o condiție indispensabilă al realizării aceluia cadru legal întocmit.

Asigurarea unei administrații specializate, capabilă să elaboreze norme naționale și locale cât mai clare și operaționale și să poată exercita un control

eficient al respectării lor, cu competențe bine definite, reprezintă de asemenea o prioritate. Iată de ce, o altă cerință legală ar fi asigurarea personalului de specialitate cu organizarea și desfășurarea unor programe de formare profesională, specializare și perfecționare continuă pentru desfășurare a activităților de amenajare a teritoriului și de urbanism. De aici rezultă și necesitatea existenței unei rețele de profesioniști, inclusiv și juriști urbaniști cu cunoștințe juridice special, care să cunoască bine reglementările de drept în materie și specificul lor și să contribuie astfel mai eficient la aplicarea acestora.

Un alt aspect necesar ar fi existența resurselor necesare, deoarece alocarea acestora în prezent fiind insuficientă atât pentru gestiunea cât și pentru controlul regulilor de urbanism.

Astfel, urgența procesului de dezvoltare și modernizare a urbanismului este reprezentată în primul rând prin adoptarea unor modificări legislative care, prin accentuarea reglementării metodelor și instrumentelor de acțiune și intervenție urbanistică, să asigure crearea unei „ordini juridice de urbanism” cu principii, reglementări, noțiuni și concepte adecvate.

Un contrasens a fost și continuă să fie comis asupra naturii și dimensiunilor veritabile a urbanismului. În pofida pretențiilor teoreticienilor, amenajarea orașelor nu este obiectul unei științe riguroase. Mai mult idea însăși de urbanism științific este unul din miturile societății industriale. Atâta timp cât identificăm urbanismul cu entitatea fizică a orașului - văzându-l doar ca rigid delimitat în spațiu - și atâta timp cât continuăm ca și cum atributele urbane ar înceta brusc să existe dincolo de o linie de demarcație arbitrar stabilită, nu vom putea să ajungem la o concepție adecvată a urbanismului ca mod de viață. Astfel, doar printr-o asimilare a valorilor și cerințelor ce țin de eficacitatea economică, protecția mediului și echitatea social; adică includerea exigențelor ecoclimatice, s-ar putea de accelera procesul de modernizare a activității de urbanism eficient.

Toate acestea demonstrează necesitatea unui efort suplimentar deopotrivă de inovare și adaptare, care odată cu reglementarea sa urmează a fi confirmată ulterior de practică.

BIBLIOGRAFIE

1. <http://www.agir.ro/buletine/2098.pdf>
2. Dumitru Munteanu https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/168-177.pdf
3. Mircea Duțu „Dreptul urbanismului”. Editura Universul juridic. Bucuresti, 2009, 370 p.
4. Cristina Alpopi „Elemente de urbanism”. Editura Universală. București, 2011, 303 p.